Södertälje kommun

Undersökning om betydande miljöpåverkan för detaljplan för Kallfors 1:341(*tidigare Kallfors 1:4*) m.fl., (Kallfors Ängar och uppsamlingsväg) i Järna, Södertälje

Bakgrund

Samhällsbyggnadskontoret biföll den 7 mars 2016 Rudsjö Entreprenad AB:s ansökan om ny detaljplan för fastigheten Kallfors 1:4 avseende planläggning av väg mellan bostadsområden i området. 25 augusti 2016 utökade samhällsbyggnadskontoret planuppdraget till att även möjliggöra bostäder på en del av befintlig golfbana.

En tidigare bedömning om risk för betydande miljöpåverkan har tagits fram för Kallfors 1:4 samt för den närbelägna detaljplanen för Norra Myrstugan, se bild nedan. Bedömningen gjordes för de båda planerna gemensamt för att ta ett helhetsgrepp kring området. Bedömningen var att planerna tillsammans bedömdes innebära risk för betydande miljöpåverkan och en översiktlig miljökonsekvensbeskrivning (MKB) togs fram (*Structor, 2018*). Detaljplanen för Norra Myrstugan har tagits fram före detaljplan för Kallfors 1:341. Med vidtagna utredningar, anpassningar av planförslaget och vidtagna åtgärder för Norra Myrstugan ändrades bedömningen till att risk för betydande miljöpåverkan ej ansågs föreligga för planförslaget.

För detaljplan Kallfors ängar 1:341 (*tidigare Kallfors 1:4*) m.fl., (Kallfors Ängar och uppsamlingsväg) föreligger dock fortsatt risk för betydande miljöpåverkan och den tidigare framtagna MKB: n för Norra Myrstugan och Kallfors ängar 1:4 behöver därför uppdateras och konkretiseras för detaljplan för Kallfors 1:341 m.fl (*tidigare Kallfors 1:4*), väg och bostäder på Kallfors ängar. En uppdaterad bedömning av risk för betydande miljöpåverkan behöver därför göras, och detta dokument utgör denna uppdatering.

Många utredningar finns framtagna för området såsom inledande dagvatten och lågpunktskaratering, geotekniskt utlåtande, Naturvärdes- och artinventeringar av såväl mark- som vattenområden. Även arkeologiska utredningar finns för kulturhistoriska lämningar och arkeologi.

Området ligger norr om Järna samhälle, öster om Tvetavägen (väg 515) och i höjd med Kallfors Gård. Marken utgörs av dels en före detta 9-håls golfbana samt naturmark. I anslutning till golfbanan finns ett par förrådsbyggnader men i övrigt är området obebyggt. I planarbetet ska förutsättningar för radhusbebyggelse, villor och mindre flerfamiljshus utredas.

Naturvärdesinventering och groddjursinventering har utförts i området och flera höga naturvärden samt rödlistade arter har identifierats.

Då området är beläget strax utanför det yttre vattenskyddsområdet för Norra Myrstugans vattentäkt är rening av dagvatten och hantering av grundvatten viktiga frågor. Berg i området kan vara sulfidförande, och om påverkan på berg sker behöver utredning avseende sulfidberg göras.

Väster om Kallfors ängar rinner Kallforsån med strandskyddsavstånd på 100 meter samt höga naturvärden i anslutning till å-rummet. Bebyggelse hålls utanför strandskyddat område. Den befintliga vägen kommer dock att breddas något för att möjliggöra kollektivtrafik. Bron kommer att breddas åt söder enligt rekommendation i naturvärdesinventering, för att inte riskera att påverka naturvärden i ån negativt.

1 januari 2018 började ett nytt 6 kap. i miljöbalken (MB) att gälla. I detta kapitel finns bestämmelser om identifiering, beskrivning och bedömning av miljöeffekter vid planering av och beslut om planer och program. Eftersom det aktuella planärendet påbörjades före 1 januari 2018 tillämpas här, i enlighet med övergångsbestämmelserna PBL 2017:965, äldre föreskrifter för handläggning och bedömning. Det bör då framgå att miljöbedömningen följer bestämmelserna i MB och MKB-förordningen i dess lydelse före 1 januari 2018.

Avgränsning av miljöaspekter som bedöms (saklig avgränsning)

Områden där risk för betydande miljöpåverkan föreligger enligt denna undersökning om betydande miljöpåverkan för:

- grundvatten (kvalitet, nivåer)
- påverkan på vattenskyddsområde Myrstugan - Södertälje samt grundvattenförekomst Myrstugan - Södertälje.
- dagvatten (främst avseende MKN då befintlig dagvattenutredning visar att flöden går att hantera, dock med åtgärder inom strandskyddsområdet)
- naturvärden och art-skydd

Frågor som bedöms kunna hanteras med hjälp av olika åtgärder och anpassning:

- strandskydd
- anmälan om vattenverksamhet vid breddning av bro över Kallforsån (görs ej inom planarbetet men bör behandlas)
- geoteknik, inkl. erosionsskydd Kallforsån
- ställningstagande kring huruvida berg kommer att påverkas (sprängning eller grundläggning) i sådant fall krävs undersökning om ev. sulfidberg i området
- landskapsbild och kulturmiljö (enl. äldre analys)
- kulturmiljö och fornlämningsmiljö
- buller från trafik
- byggskede: buller, geoteknik, naturvärden/upplag, damm, vatten.

Bedömning betydande miljöpåverkan - detaljplan för Kallfors 1:341 m.fl. (tidigare Kallfors 1:4), väg och bostäder på Kallfors ängar i Järna, Södertälje

Dnr: 2016-00290

Senast uppdaterad:2020-12-11

Planens syfte och huvuddrag:

Syftet med projektet är att arbeta fram en detaljplan som möjliggör bostadsbebyggelse och väg med möjlig kollektivtrafik förbi bostadsområden i Kallfors.

Tidigare och pågående markanvändning och/eller andra regleringar (strandskydd, miljö- el. vattendom, tillst./anmäln.plikt):

Strandskydd inom 100 meter från Kallforsån, skyddsföreskrifter yttre vattenskyddsområde Myrstugans reservvattentäkt, artskydd.

Planen ger förutsättningar för kommande tillstånd för sådana verksamheter eller åtgärder enligt § 3 eller bilaga 3 till förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. Dessa verksamheter ska alltid antas medföra en betydande miljöpåverkan och tillståndsprövas enligt miljöbalken samt en MKB göras för tillståndsprövningen:

ASPEKT	PLATSENS SÄRDRAG, KÄNSLIGHET OCH FUNKTION	PÅVERKANSTYP OCH OMFATTNING (varaktighet, frekvens, fysisk omfattning m.m.) som planen medför	PÅVERKANSTYP OCH OMFATTNING (varaktighet, frekvens, fysisk omfattning m.m.) från omgivningen	PÅVERKAN Stor/viss/ingen	ÅTGÄRDER/BALANSERING (Undvika/minimera/ kompensera/ersätta)
Strandskydd och vattenverksamhet	Vid Kallforsån och den utgrävda sjön i öster råder strandskydd om 100 meter	En breddning av bron över Kallforsån samt den del av vägen som är belägen inom strandskyddat område kräver upphävande av strandskydd. Om dagvattendammar föreslås inom strandskyddat område bör upphävande av strandskyddet även testas där, då kommunen annars ej	Breddningen av bron bör utformas för att minimera negativ påverkan på vattenflöde och naturvärden i området. Bedömning har utförts i NVI - med rekommendation om breddning söder ut samt pelare på land, ej i vatten. Utter i Kallforsån kan påverkas negativt av ökade bilflöden.	Viss negativ	Bron konstrueras att ej påverka strandområdet eller ån negativt. Eventuella stabilitetsåtgärder utformas för att även bidra till naturmiljön. En passage för Utter bör tillskapas på land, intill ån, under vägen för att minska risken för påkörning, samt öka utterns rörelsemöjlighet längs ån.

		kan säkerställa planens lämplighet ur dagvattensynpunkt. Vid utbyggnad krävs sannolikt även anmälan om vattenverksamhet för breddning av bro.			Miljönämnden i Södertälje lyfter i sitt yttrande att belysning är störande för djurlivet, och att det ej ska förekomma inom strandskyddsområdet – detta bör beaktas och avvägas mot ex. trygghet, sikt etc under planarbetet.
MARK -Topografi/terräng, -Berg- och jordarter, -Infiltrationskapacitet, -Stabilitet och bärighet, -Sättningskänslig mark, -Erosionsskydd, -Buffertzon och filter, -Fysiska ingrepp	Området består till stor del av lera och är enligt inledande geotekniskt utlåtande sättningskänsligt. Mötet med Kallforsåns vattennivåer och fluktuerande nivåer i ett förändrat klimat behöver även beaktas i geotekniskt utredning Risk för sulfidberg föreligger, vilket behöver utredas om bebyggelse och väg föreslås påverka berg i området. Närmast ån finns kärrtorv som är sättningskänsligt och binder CO2. Detta område bör dock ej påverkas av planen.	Sättning och erosion kan ske i slänter. Denna eventuella risk bör kunna hanteras med åtgärder för att en vara varaktig. Grundläggning behöver ske med hänsyn till vattenkvalitet och nivåer samt eventuell risk för sulfidberg. Detta bör kunna ske utan att påverkan blir varaktig.	Kärrtorv vid Kallforsån, allmän risk erosion i området närmast ån. Leran i området kan vara sättningsbenägen.	Viss negativ	Geotekniska undersökningar krävs inom hela exploateringsområdet. Förekomst av sulfidberg undersöks. Finns sulfidberg kan bebyggelsen anpassas för att ej påverka berg. Bebyggelse nära ån undviks (strandskydd 100 meter lämnas bebyggelsefritt) och bebyggelse på sättningskänslig mark undviks.
VATTEN -Vattendirektivet: 1. Vilken/vilka recipienter tar emot vatten från planområdet 2. Vilket/vilka avrinningsområde/n tillhör planområdet? 3. Vilken/vilka vattenförekomst/er enligt vattendirektivet är berörda av planen? 4. Status hos berörda vattenförekomster?	**Kallforsån** Området avrinner till Kallforsån som har måttlig ekologisk status. Kallforsån fortsätter ut till Moraån som har måttlig ekologisk status. Moraån rinner ut i Järnafjärden. **MKN: god ekologisk status 2021 för Kallforsån/Moraån/ Järnafjärden.** Delar av vägen passerar yttre vattenskyddsområde för	Risk för ökad föroreningspåverkan på Kallforsån. Ökade flöden i kombination med mycket lera, kan ge utmaningar kring flödeshantering och rening. Genomförandet kan utgöra en risk för reservvattentäkten, se åtgärder.	Högre belägna områden bidrar med begränsade flöden mot planområdet.	Stor negativ	Dagvattenhantering måste tillse att grundvattnet inte förorenas och att Kallforsån samt att grundvattenförekomst och vattenskyddsområdet Myrstugan- Södertälje inte påverkas negativt. Hantera dagvatten, fördröja och rena. Dagvatten- och grundvattenutredning krävs för att utreda konsekvenser och föreslå lämpliga åtgärder.

5. MKN angivna för vatten-förekomsten/erna (ekologisk och kemisk status) 6. Miljöproblem relaterade till vatten i området/ vatten-förekomsten? 7. Påverkar planen miljökvaliteten i vatten, behövs skyddsåtgärder? -MKN för fisk- och musselvatten (Mälaren), -Ytavrinning och dagvattenbildning, -Förutsättningar för LOD? -Större relativt opåverkade vattenområden (ÖP) -Ekologiskt särskilt känsligt (vatten)område (ÖP), -Grunda havsvikar (reproduktionsmiljö), -Å-mynningar (vandrande fisk), -Inströmningsområde (bra infiltrationskapacitet men kan påverka grundvattenkvalitet), -Utströmningsområde (översvämningsrisk), -Våtmark, -Dikningsföretag, -Artesiskt grundvatten, -Vattendomar	Myrstugans reservvattentäkt med särskilda föreskrifter för ytvatten och vattenhantering. Reservvattentäkten har god kemisk grundvattenstatus. Myrstugan - Södertälje vattenskyddsområde och grundvattenförekomst. **Kallforsån** Området avrinner till Kallforsån som har måttlig ekologisk status. Kallforsån fortsätter ut till Moraån som har måttlig ekologisk status. Moraån rinner ut i Järnafjärden. **MKN: god ekologisk status 2021 för Kallforsån/Moraån/ Järnafjärden.** Öster om området finns en sumpskog, exploateringens eventuella påverkan på sumpskogen bör beskrivas.				Beskriv exploateringens eventuella påverkan på sumpskogen, ex. förändrade flöden till sumpskogen till följd av exploateringen.
NATUR, VÄXT- OCH DJURLIV -Riksintresse, Biotopskydd, Naturreservat, Natura 2000, Naturminnen,	I området finns höga naturvärden vid Kallforsån, en sumpskog och den anlagda dagvattendammen/utgrävda sumpskogen i öster. Flera objekt med påtagliga naturvärden har	Den planerade bebyggelsen på golfbanan kommer sannolikt att påverka groddjurs livsmiljöer negativt.		Stor negativ	Skyddsåtgärder och anpassningar av bebyggelsen kommer att behövas för att kompensera för förlust av naturvärden samt för att undvika negativ påverkan på

-Gröna kilar (spridnings-väg), Grön värdekärna (Rufs), Grönt svagt samband (Rufs), -Större relativt opåverkade markområden (ÖP), -Ekologiskt särskilt känsligt område (ÖP), -Grönstruktur i tätorten (temperaturutjämnare, luftrenare, dag-vattenmottagare), -Biologisk mångfald (våtmarker, lövskogar där gamla lövträd förekommer, hävdade ängs- och hagmarker av natur-beteskaraktär, stränder, bäckar, bryn (ÖP, Grönplan), -Geologisk formation (bevarandevärde ur ett geologiskt perspektiv)	identifierats. Sju skyddade arter har identifierats, bla. grön sköldmossa. Ett antal rödlistade fågelarter har noterats, ex. ängspiplärka, spillkråka, gröngöling m.fl. Även ett antal skyddsvärda träd finns. Flera rödlistade groddjur har inventerats, stor vattensalamander, vattensalamander, åkergroda. Området ingår inte i gröna kilar utpekade i ÖP/FÖP.				enskilda arter och skyddsvärda träd. Eftersom arter påträffats inom området som har ett strikt skydd enligt Artskyddsförordningen, och deras livsmiljöer bedöms påverkas negativt av aktuellt planförslag, så behöver åtgärder vidtas för att undvika påverkan på arternas bevarandestatus. Bebyggelse behöver planeras på ett sådant sätt att livsmiljöerna för inte påverkas negativt. Expertutlåtande avseende artskydd krävs sannolikt för rättssäker process (tillräckligt beslutsunderlag för att anta DP och godkänna MKB). Stor potential finns att skapa grönstruktur för klimatanpassning, svalka och gröna miljöer.
REKREATION & FRILUFTSLIV -Riksintresse, -Park & närnatur, tätortsnatur (Grönplan), -Stora träd/ vegetation, -Mötesplatser, rörelse-stråk och målpunkter, -Platser för aktivitet, idrott, lek, utevistelse & utsiktspunkt -Kvarters-/park-/ rekreationsskog/ stadsskog (ÖP, Grönplan) -Barriärer som begränsar tillgänglighet	Närnatur, befintlig golfbana och ett område som används som rekreationsområde för de närboende.	Den tänkta vägen skär igenom närnatur och tidigare golfbana.	Viss negativ påverkan fås avseende närnatur och rekreation med avseende på golfbanan. Fina möjligheter finns dock att skapa goda förutsättningar för gröna miljöer för rekreation för såväl befintliga som nya invånare i området med gröna mötesplatser och platser för idrott, lek, utevistelse och kvartersgrönska.	Påverkan kan bli såväl viss negativ till potentiellt positiv påverkan	Planera för säkra och attraktiva gång- och cykelvägar i anslutning till uppsamlingsvägen. Tillskapa rekreativa värden kopplat till grönska, småvatten och Kallforsån. Inspiration kan hämtas från kommunens pollineringsplan samt grönplan för att tillskapa kvalitativ grönska för människa och djur.

-Tysta områden 35 - 45 <DBA (Rufs, Grönplan) -Regionalt strandstråk (Rufs) -Regional vandringsled (Rufs)					
KULTURMILJÖ -Riksintresse, -Fornlämningar, -Byggnadsminne, -Modernt kulturarv, -Intressanta byggnader/ bebyggelsemiljöer, -Äldre kulturlandskap	En arkeologisk utredning finns från 2017, där har 2 fornlämningar påträffats norr om golfbanan: RAÄ Överjärna 259 och 260.			Ingen-viss	Vid arkeologisk utredning från 2017 påträffades två fornlämningar:, RAÄ Överjärna 259 och 260. De är belägna i golfbanans norra del. Bebyggelsen placeras för att ej påverka dessa.
LANDSKAPS-/STADSBILD -Landskapsbildskydd, -Större odlingslandskap, -Värdefullt landskapsrum/ stadsbild, -Landmärken, -Skönhet, estetik, upplevelse, -Tillförs nya element/ fysiska ingrepp	Golfbanan är enligt landskapsanalysen (2004-05-03, Norra Kallfors) Värdefull för landskapsbilden och den befintliga vägen söder om golfbanan är värdefull för kulturmiljön.	Uppsamlingsvägen kommer att påverka intrycket av landskapet.		Viss negativ	Placering och gestaltning av den nya bebyggelsen för att minska uppsamlingsvägens/ Kallfors ängars påverkan på landskapsbilden och för att berika den. Siktlinje mot Kallfos gård skapas.
SOCIALA VÄRDEN -Segregation - leder förslaget till ökad/minskad variation (m.a.p. boendeform, upplåtelseform, bostadsstorlek, ändamål), -Trygghet, - Mötesplatser, - Samband/ Strukturer	Området är idag obebyggt, men med kringliggande villabebyggelse. Norra Myrstugan bidrar med radhus och denna plan kan bidra med ytterligare varierande bostäder i mindre flerfamiljshus och radhus.	Ökad trygghet genom förbättrade gång- och cykelstråk, ökad rörelse i området. Samt möjlighet till större social blandning med varierande bostäder och upplåtelseformer.		Viss positiv	Säkra övergångsställen från området som korsar uppsamlingsvägen. Säkra vägar att korsa Tvetavägen.
HÄLSA OCH SÄKERHET - Byggskedet, - Buller, - Vibrationer,	Eventuell risk för skred/erosion längs Kallforsån.	Geotekniska risker behöver utredas och hanteras.		Viss - stor negativ	Geotekniska undersökningar krävs, grundvattennivåer och risker avseende geoteknik behöver utredas.

- Farligt gods, - Farliga verksamheter, - Miljöfarliga verksamheter, - Ras, skred och erosion, - Översvämning, - Radon, - Elektromagnetiska fält, - Allergier, - Lukt, - Lokalklimat (väderstreck, vind, ljus), - Markföroreningar, - Luftföroreningar (överskrids MKN?), - Trafik mm. 1. Vart tar den vägen? 2. Enkelsidig eller dubbelsidig bebyggelse (förtätning) 3. Uppvärmningssätt (energislag) - Trafiksäkerhet	En del lågpunkter med viss risk för översvämning finns idag i området. Risk för översvämning längs Kallforsån finns vid beräknat högsta flöde. Denna risk påverkar planområdets sydvästra delar samt bron över Kallforsån. Buller från Tvetavägen förekommer, dock påverkas Kallfors ängar av bullernivåer under riktvärden både avseende ekvivalent och maximala bullernivåer.	Risken för översvämning kopplat till Kallforsån behöver hanteras i kommande planarbete. Risk för översvämning till följd av skyfall behöver utredas och hanteras. Buller under utbyggnadstiden behöver hanteras.			Kombinerad skyfalls- och dagvattenutredning bör tas fram. Åtgärder och anpassning med hänsyn till översvämningsrisk från Kallforsån behöver och vidtas. Klimatsmarta lösningar för uppvärmning kan med fördel utredas. Möjlig framtida påverkan på maximala bullernivåer längs Uppsamlingsvägen m a p. framtida busstrafik beaktas. Bullerutredning bör tas fram med hänsyn till den nya dragningen av Uppsamlingsvägen, även med hänsyn till befintlig bebyggelse.
KOMMUNIKATIONER, INFRASTRUKTUR OCH TEKNISK FÖRSÖRJNING - Riksintresse/ reservat (väg, järnväg, stamnät, leder) - Utnyttjande av befintlig infrastruktur (VA, el, fjärrvärme, bredband, vägar, G/C, parkering – även cykel) - Kollektivtrafikförsörjning (exploateringsgrad, avstånd till hållplats) - Närhet till service - Återvinning	Ansluter till Tvetavägen i norra och södra ändarna. Utvecklingen av uppsamlingsvägen möjliggör kollektivtrafik. Lågt utbud av service i området. Stort behov av egen bil skapas sannolikt trots möjlig utveckling av busstrafik och g-c-vägar. Utbyggnad av teknisk infrastruktur krävs, men pumpstation planeras inom planen för Norra Myrstugan för att möjliggöra	Bidrar till bättre förbindelse till Järna tätort från befintliga områden (Norra och Östra Kallfors) samt ökar möjligheten till kollektivtrafik.		Viss negativ, men kan bli positiv påverkan beroende på val av åtgärder och ambition.	Mobilitetsåtgärder för att minska behov av egen bil samt uppmuntra hållbara transporter bör utredas. Utformning av Uppsamlingsvägen för möjlig busstrafik beaktas. Möjlighet till återvinning och återbruk i området beaktas särskilt, med nyttjande av resultat från Rapporten: Potential för ökad återanvändning i Södertälje kommun

ENERGIHUSHÅLLNING **-** Energieffektiva byggnader - Byggnadens placering, orientering, exponering, (struktur) - Väderstreck, - Förhärskande vindriktning, - Köldhål					Stor potential finns till klimatsmart byggande och energiproduktion. Struktur och byggsystem bör väljas för låg påverkan. Till exempel träbyggnation, lätta konstruktioner på torrskorpslera kan vara att föredra framför tunga konstruktioner med hänsyn till stor del lera (geoteknisk utredning får utvisa lämpliga grundläggningsmetoder).
KLIMATPÅVERKAN **-** Lokalisering – leder förslaget till minskat eller ökat transportbehov - Skapas stråk för kollektivtrafik, G/C-trafik (trygga, attraktiva) - Förnybar energi - Försvinner grönstruktur/skog		Ökad mängd biltrafik, kan komma att minska om kollektivtrafik möjliggörs på uppsamlingsvägen.		Viss	Planen ska innebära att GC-möjligheter förbättras, sammanlänka området på ett bra sätt med busshållplatser. Dock finns stor risk för ökat transportbehov. Potential till förnybar energi finns.
MARK- OCH VATTENRESURSER, MATERIELLA TILLGÅNGAR **-** Riksintressen, - Mark– och vattenområden med värdefulla ämnen - Vattentäkter/ vattenbärare - Areella näringar (jord-, skogs- och vattenbruk) - Stadsodling, odlingslotter	Inte inom område för riksintressen. I anslutning till yttre skyddsområde för Norra Myrstugans reservvattentäkt. Värdefullt strandområde vid Kallforsån. Delar av området är utpekat som areella näringar, åkermark klass 2 enligt länsstyrelsens åkermarksgradering 1976 – sannolikt ej aktuell men möjlig.	Yttre skyddsområde till Norra Myrstugans reservvattentäkt behöver beaktas.		Viss	Se ”vatten”. Möjlighet till odling bör skapas då såväl läget som markens klassning enligt Åkermarksgraderingen från 70-alet ger goda förutsättningar för detta.

Behovsbedömning:

Kommunen bedömer att planens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som anges i 6 kap. 11 § miljöbalken och att en miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. 11 § miljöbalken och 4 kap. 34 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900) inte är nödvändig.	
Kommunen bedömer att planens genomförande kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som anges i 6 kap. 11 § miljöbalken och att en miljökonsekvensbeskrivning enligt 6 kap. 11 § miljöbalken och 4 kap. 34 § plan- och bygglagen (PBL 2010:900) är nödvändig.	X